

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти і
цифровізації освітніх систем НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Державний педагогічний університет імені Іона Крянге в Кишиневі (Республіка Молдова)
Малопольський державний університет
імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Університет природничих наук у Варшаві (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Промисловий, технічний й автомобільний заклад
профільної середньої освіти в Їглові (Чеська республіка)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Рада молодих вчених НАПН України

СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

***Збірник матеріалів
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ***

29-30 жовтня 2024 року

***Київ
Педагогічна думка
2025***

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти і
цифровізації освітніх систем НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Державний педагогічний університет
імені Іона Крянге в Кишиневі (Республіка Молдова)
Малопольський державний університет
імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Університет природничих наук у Варшаві (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Промисловий, технічний й автомобільний заклад
профільної середньої освіти в Їглаві (Чеська республіка)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Рада молодих вчених НАПН України

Збірник матеріалів
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ»

Київ
Педагогічна думка
2025

УДК 37.02(063)

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 2 від 30 січня 2025 року)*

ЕКСПЕРТ:

Головко Микола Васильович, доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки НАПН України.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Заболотна Оксана Адольфівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

ЗА ЗАГАЛЬНОЮ РЕАКЦІЄЮ

дійсного члена НАПН України, доктора педагогічних наук, професора

Топузова Олега Михайловича,

доктора педагогічних наук, професора

Малихіна Олександра Володимировича.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Арістова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор;

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор;

Попов Роман Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент;

Павельчук Марина Олександрівна, кандидат педагогічних наук;

Ліпчевська Інна Леонідівна, доктор філософії в галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»;

Тетик Валентина Романівна.

Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 29–30 жовтня 2024 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : Педагогічна думка, 2025. 480 с.

ISBN 978-966-644-782-4

DOI: https://doi.org/10.32751/Svit_dydaktyky2024

До збірника увійшли матеріали учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» (29–30 жовтня 2024 р.).

У матеріалах конференції розглянуто питання теорії і методології сучасних дидактичних процесів; організації освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану; компенсації освітніх втрат в умовах воєнного стану в Україні та повоєнний період (інноваційні підходи, технології, моделі, методики, методи і засоби навчання); психолого-дидактичних проблем організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства; тенденцій розвитку сучасної дидактики (зарубіжний досвід); трансформаційних процесів в освіті XXI століття (дистанційне та змішане навчання); формальної, неформальної, інформальної освіти; інноваційних підходів, технологій, методик, методів, прийомів і засобів навчання.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, педагогам, докторантам, аспірантам, студентам.

УДК 37.02(063)

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

ISBN 978-966-644-782-4

© Інститут педагогіки НАПН України, 2025

© Педагогічна думка, 2025

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ ДИДАКТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ .. 14

Белянський О. М. ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ ПРАВА.....	14
Глушко В. С. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ПОНЯТЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	17
Дерстуганова Н. В. ЄВРОПЕЙСЬКА ДОВІДКОВА РАМКА КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: ОНОВЛЕНИЙ ПОГЛЯД НА РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ.....	20
Дуванова Я. Р., Тесля В. М., Савченко Л. Л. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.....	25
Завгородній Д. В. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ СУЧАСНИХ ДИДАКТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	28
Невмержицька О. В. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В КОЛЕДЖІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	30
Петрик С. С. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА УНІВЕРСИТЕТУ	33
Петрик С. С. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА УНІВЕРСИТЕТУ	36
Самбор М. А. СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ПРАВНИЧИХ (ЮРИДИЧНИХ) ДИСЦИПЛІН У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НЕЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ	39
Тимошко Г. М. ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ТА МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ	44
Удод О. А. УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА ДИДАКТИКА: ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	48
Царик А. В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЧАСОВИМИ ПОНЯТТЯМИ.....	50
Черваньов Р. В. СУПЕРВЧИТЕЛЬ - РОЗКВІТ ОСВІТИ ТА СКОРОЧЕННЯ ВИДАТКІВ НА ОСНОВІ ШІ.....	52

суспільстві не завжди є гарантією їхнього соціального та психологічного благополуччя. Сьогодні все більше вчених пов'язують розв'язання цього завдання з реалізацією гендерного підходу в освіті тому, що саме гендерний підхід орієнтований на формування й утвердження рівних, незалежних від статі можливостей самореалізації людини в усіх сферах життєдіяльності (Методичні рекомендації "Особливості гендерного виховання дітей дошкільного віку", б. д.).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Байєр, О. М., Богуш, А. М., Безсонова, О. К., та ін. (2023). *Базовий компонент дошкільної освіти*. Проект, фінансований Міністерством освіти і науки України, розроблений в Інституті дошкільної педагогіки НАПН України.
- 2.*Методичні рекомендації "Особливості гендерного виховання дітей дошкільного віку"*. (б. д.). Освітній проект «На Урок» для вчителів. <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendaci-osoblivosti-gendernogo-vihovannya-ditey-doshkilnogo-viku-95231.html>
- 3.Приходько, Ю. О., & Юрченко, В. І. (2012). *Психологічний словник-довідник: Навчальний посібник*. Каравела.
- 4.Степанов, О. М. (2006). *Психологічна енциклопедія*. Akademvydav.

Завгородній Д. В.

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
(Харків, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ СУЧАСНИХ ДИДАКТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Сучасна дидактика зазнає значних змін, що зумовлено розвитком цифрових технологій, зміною потреб суспільства та новими підходами до навчання. Основною метою дидактичних процесів у ХХІ столітті є забезпечення ефективного навчання, яке враховує індивідуальні особливості кожного студента (Сухомлинський, 2019). Це досягається завдяки інтеграції інноваційних методів, таких як проблемне навчання, гейміфікація та активне використання мультимедійних ресурсів (Шевченко, 2021). Крім того, сучасні методи викладання передбачають використання елементів кооперативного навчання, що сприяє більш активній взаємодії здобувачів освіти між собою / з педагогічними та науково-педагогічними працівниками.

Одним із ключових аспектів сучасної дидактики є перехід від традиційного підходу до студента як пасивного споживача знань до активного учасника освітнього процесу. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, креативності та вміння знаходити нові рішення (Попович, 2020). Наприклад, використання проєктного методу дозволяє здобувачам досліджувати складні проблеми в групах, самостійно знаходити джерела інформації та презентувати свої результати. Це забезпечує не лише теоретичне засвоєння знань, а й формування навичок роботи в команді, що є важливим для майбутньої професійної діяльності.

Значну роль у розвитку дидактичних процесів відіграє і співпраця між викладачами та здобувачами освіти. Вона сприяє створенню атмосфери довіри та відкритості, що є важливим чинником для успішного навчання (Павленко,

2022). Викладачі, які готові слухати та розуміти потреби своїх студентів, можуть забезпечити більш індивідуалізований підхід, що значно покращує результати навчання. Такі взаємодії створюють сприятливі умови для розвитку навичок самостійного мислення та відповідального ставлення до навчання. Наприклад, індивідуальні консультації з викладачем допомагають здобувачам освіти розібратися в складних предметних темах та отримати зворотній зв'язок щодо виконаної роботи, що стимулюватиме їх до подальшого розвитку.

Науковці акцентують увагу на необхідності володіння педагогічними / науково-педагогічними працівниками сучасними технологіями й засобами для забезпечення ефективного діалогу із здобувачами освіти / колегами, а також для високої продуктивності навчального процесу (Tamozhska, Tymofiienko, Demianiuk, Klyar, & Tsurkan, 2023). Зазначають, що інтеграція інформаційних технологій в освітньо-виховний процес сприяє підвищенню якості освіти та формуванню професійних компетентностей викладацького складу ЗВО (Borzenko, Tamozhska, Varhata, Hetmanenko, & Shevchuk, 2024).

Цифрові технології відіграють значну роль у розвитку дидактики. Використання онлайн-платформ, віртуальних класів, інтерактивних завдань та мобільних додатків робить навчальний процес більш гнучким та доступним (Васильченко, 2020). Це особливо важливо в умовах швидких змін на ринку праці, коли від студентів вимагається не лише знання теорії, а й уміння застосовувати її на практиці. Тому дистанційне та змішане навчання стають важливими складовими сучасного освітнього процесу. Вони дозволяють забезпечити безперервність навчання навіть в умовах форс-мажорних обставин, таких як пандемія / воєнний стан.

Окрім цього, важливим аспектом сучасної дидактики є розвиток концепції самонавчання. Здобувачі освіти самостійно визначають темп та обсяг навчання, орієнтуючись на свої потреби та інтереси. Викладачі виступають у ролі наставників, які допомагають орієнтуватися у світі інформації та мотивують до подальшого саморозвитку (Сухомлинський, 2019). Такий підхід сприяє формуванню навичок, які є важливими в сучасному суспільстві, як-от: адаптивність, уміння вчитися впродовж життя та здатність до швидкої інтеграції нових знань. Наприклад, платформи для самонавчання (Coursera та EdX) стали популярними серед студентів, оскільки вони дозволяють отримувати нові знання в зручний для кожного час.

Особливе значення мають також інноваційні методи оцінювання знань, що адаптуються до нових реалій. Такі методи, як формувальне оцінювання та самооцінка, дозволяють здобувачам освіти краще розуміти свої досягнення та слабкі місця. Це сприяє більш свідомому підходу до процесу навчання та розвиває здатність до критичного самоаналізу (Шевченко, 2021). Наприклад, застосування електронних портфоліо дає можливість студентам відстежувати свій прогрес та бачити власний розвиток у динаміці, що мотивує їх до подальшого вдосконалення.

Дослідження сучасних тенденцій дидактики показують, що гейміфікація освітнього процесу має значний вплив на мотивацію здобувачів освіти. Завдяки

інтерактивним елементам, студенти активніше залучаються до виконання завдань та досягають кращих результатів. Такі платформи, як Kahoot! та Quizlet, дозволяють викладачам інтегрувати елементи гри в процес навчання, що сприяє кращому запам'ятовуванню інформації та зменшенню стресу під час оцінювання (Попович, 2020). Це допомагає створювати більш динамічне середовище для здобувачів освіти, у якому вони можуть вільно експериментувати та вчитися на своїх помилках.

Сучасна дидактика також ураховує роль соціально-емоційного навчання, яке спрямоване на розвиток навичок співпраці, емпатії та відповідального ставлення до навколишнього середовища (Васильченко, 2020). Викладання тем, пов'язаних з емоційним інтелектом, допомагає здобувачам освіти краще розуміти свої емоції та емоції інших, що позитивно впливає на їхні міжособистісні стосунки та сприяє формуванню більш збалансованого та гармонійного підходу до навчання та життя загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Borzenko, O., Tamozhska, I., Varhata, O., Hetmanenko, L., & Shevchuk, V. (2024). Development of Modern Teaching Methods under the Influence of Information Technologies. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 22(2), 4269–4279. <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2024-22.2.00315>
2. Tamozhska, I., Tymofiienko, N., Demianiuk, A., Klyap, M., & Tsurkan, M. (2023). Features of professional and pedagogical activity of a higher education teacher. *Amazonia Investiga*, 12(63), 148–155. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.63.03.13>
3. Васильченко, І. М. (2020). Основи сучасної дидактики. Фоліо.
4. Павленко, Т. Г. (2022). Дистанційне та змішане навчання: виклики та можливості. *Педагогічна думка*, 3, 90–96.
5. Попович, Ю. В. (2020). Інноваційні методи викладання у XXI столітті. *Світ*.
6. Сухомлинський, В. О. (2019). Серце віддаю дітям. *Освіта*.
7. Шевченко, О. М. (2021). Цифрова дидактика в умовах дистанційного навчання. *Наукові записки. Серія «Педагогіка»*, 5, 115–120.

Невмержицька О. В.

*Київський фаховий коледж транспортної інфраструктури
(Київ, Україна)*

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В КОЛЕДЖІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Одним з головних завдань освіти є вироблення таких світоглядних позицій, установок у ставленні до навчання та професії, активності, самостійності, ініціативності, що забезпечать можливість і готовність здобувача освіти як майбутнього представника інтелігенції до високих досягнень нашого суспільства. Головним показником досягнення цієї мети є самостійність учіння, яка має сформуватися в здобувачів освіти – майбутніх фахівців під час професійної підготовки. Від того, наскільки будуть сформовані в здобувачів освіти самостійність мислення, самоорганізація навчальної діяльності, залежатимуть майбутня професійна діяльність й самовдосконалення.